

УДК 811.111'27(075.8)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-3-46>

Світлана СИЗОНОВА,
orcid.org/0000-0001-9886-4234
старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету радіоелектроніки
(Харків, Україна) svitlana.sizonova@nure.ua

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НА ОСНОВІ ІНТЕГРАТИВНО-РОЗВИВАЮЧОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Будь-яка педагогічна діяльність представляє процес, що передбачає залучення суб'єктів педагогічної діяльності до освітнього середовища. Необхідність створення освітнього середовища розвиваючого типу привертає увагу педагогів закладів вищої освіти. Реалізація концепції навчання в ході вивчення іноземної мови дозволяє індивідуалізувати цей процес через орієнтацію на різні цілі суб'єкта, його персоніфіковані інтереси та рівень професійних знань. У статті проаналізовано українські та іноземні джерела, нормативно-законодавчі акти, спеціальну літературу, що свідчить про наявність основ теоретичної бази з досліджуваної проблеми. У ході дослідження з нових педагогічних позицій визначено поняття «іношомовна підготовка студентів» (процес формування іношомовних комунікативних здібностей завдяки інтеграції найперспективніших дидактичних підходів у закладах вищої освіти іношомовного розвиваючого освітнього середовища), «інтегративно-розвиваюче освітнє середовище» (цілісна динамічна модульована система, що включає сукупність умов та факторів, які характеризують особливий тип психолого-дидактичного простору, в якому реалізуються різні форми взаємодії суб'єктів з метою формування необхідних компетенцій та високого рівня мотивації до саморозвитку). Обґрунтовано зазначену сутність, зміст та структуру іношомовної підготовки студентів, яка направлена на застосування у майбутньому певних знань та вмінь, що отримують студенти в продовж навчання. Доведено, що зміст даного процесу включає наступні напрямки діяльності: побудова організаційно-методичної системи навчання іноземної мови на основі синтезу елементів різних педагогічних підходів; створення умов підвищення якості результатів аудиторної та позааудиторної роботи на основі засвоєння дидактичних вимог та реалізації самоосвітніх та творчих здібностей у ході вирішення навчальних завдань; моделювання освітнього середовища на основі впровадження у практику інноваційних форм та методів, які сприяють розвитку творчих комунікативних здібностей. Схарактеризовано критерії та показники оцінки ефективності вдосконалення іношомовної підготовки студентів, а саме мотиваційно-цільовий (включає показники спрямованості на вдосконалення іношомовних знань, умінь та навичок); комунікативно-творчий (включає показники рівня комунікативної активності); результативно-оціночний (включає показник адекватної самооцінки та оцінки якості виконання навчальних завдань); рівень розвитку навичок самоконтролю та взаємоконтролю студентів.

Ключові слова: педагогічна діяльність, іношомовна підготовка студентів, формування комунікативних здібностей, інтегративно-розвиваючий підхід, критерії та показники оцінки ефективності.

Svitlana SIZONOVA,
orcid.org/0000-0001-9886-4234
Assistant Professor at the Department of Foreign Languages
Kharkiv National University of Radioelectronics
(Ukraine, Kharkov) svitlana.sizonova@nure.ua

PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF THE STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE TRAINING BASED ON THE INTEGRATIVE-DEVELOPMENTAL APPROACH IN THE PROCESS OF STUDYING FOREIGN LANGUAGES

Any pedagogical activity is a process that provides for the subjects involvement of pedagogical activity in the educational environment. The need to create an educational environment of the developmental type attracts the teachers attention. The implementation of the concept of training during the study of a foreign language allows to individualize this process through orientation to the different goals of the subject, his personalized interests and professional knowledge. It is analyzed the scientific sources, normative-legislative acts, special literature, testifying to the existence of the foundations of the theoretical basis on the investigated problem. It is defined during the research from new pedagogical positions, the concept: "foreign-language preparation of students", which is the process of formation of foreign-language communicative abilities thanks to the integration of the most promising didactic approaches to the creation of a foreign-language developing educational environment in institutions of higher education; – "integrative-

developmental educational environment” as a complete dynamic modulated system including a set of conditions and factors characterizing a special type of psychological-didactic space, in which various forms of interaction of subjects are realized with the aim of forming the necessary competencies and a high level of motivation for self-development.. The essence, content and structure of foreign language training are substantiated. It is proven that the content of this process includes the following areas of activity: building an organizational and methodological system of foreign language training based on the synthesis of elements of various pedagogical approaches; creation of conditions for improving the quality of the results of classroom and extracurricular work based on the assimilation of didactic requirements and the realization of self-educational and creative abilities in the course of solving educational tasks; modeling of the educational environment based on the introduction into practice of innovative forms and methods that contribute to development of creative communication skills. It is characterized the criteria and indicators for evaluating the effectiveness of foreign language training of students: motivational and targeted, including indicators: aimed at improving foreign language knowledge, skills, and abilities; communicative and creative, including indicators of the level of communicative activity; result-evaluation, including indicators: adequacy of self-assessment and evaluation of the quality of performance of educational tasks; level of development of students' self-control and mutual control skills.

Key words: pedagogical activity, foreign language training of students, formation of communication skills. integrative and developmental approach, criteria and performance evaluation indicators.

Постановка проблеми. Активна взаємодія України з іншими країнами в різних сферах діяльності викликає гостру необхідність іншомовної підготовки майбутніх фахівців, комунікативні здібності яких не обмежені рамками мовних бар'єрів та монокультурного мислення. У зв'язку з цим, у 2024 році прийнятий Закон України «Про освіту зі змінами», де регулювання відносин у сфері освіти визначається принципами, які повинні створювати сприятливі умови для інтеграції системи освіти України з системами освіти інших держав на рівноправній та взаємовигідній основі. Були прийняті нормативні акти, основною метою яких є активізація зусиль держави на розвиток умов вільного доступу молоді до інтелектуальних ресурсів інших країн, членів Ради Європи з метою вирішення проблеми нестачі висококваліфікованих кадрів. Ситуація, що склалася, вимагає розгляду питань вивчення іноземних мов як необхідної умови професійної самореалізації особистості, її вільної інтеграції у полікультурний простір.

В даний час гостро стоїть проблема базової підготовки майбутніх студентів, що підтверджується результатами «Зовнішнього незалежного оцінювання» (наразі «Національний мультипредметний тест»). Це свідчить про те, що у заклади вищої освіти приходять абітурієнти з низьким рівнем володіння іноземною мовою та недостатньою мотивацією до його вивчення. При цьому в ході емпіричних досліджень було з'ясовано, що багато випускників закладів вищої освіти (понад 60 %) не вважають володіння іноземною мовою невідмінною умовою побудови успішної кар'єри, це дає лише деяку перевагу при працевлаштуванні у великі компанії, пов'язані з міжнародним бізнесом. Разом з тим, значна частина випускників (близько 50 %) зазначає, що розвиток їх іншомовних навичок у період навчання у ЗВО не досягає належного рівня через низьку якість викладання

цієї дисципліни. Навчання визначається як процес, який ґрунтується на використанні технологій і засобів, а саме цифрових технологій, таких як блоги, підкасти, програмне забезпечення та ігрові технології, що сприяють вивченню іноземної мови.

Аналіз досліджень. Теоретичні основи дослідження склали наукові положення загальної теорії навчання та виховання, займались даним напрямом такі автори, як О. А. Дубасенюк (Дубасенюк, 2018), О. О. Попадич (Попадич, 2017), зокрема загальні положення теорії навчання іноземних мов вивчали О. Б. Бігич (Бігич, 2013), О. М. Ярмоленко (Ярмоленко, 2024) та інші. На вироблення наукових позицій вплинули ідеї про значення освітнього середовища, наукові положення психологічної теорії про професіоналізм та компетентність як студентів, так і викладачів у сфері освіти.

Актуальність теми дослідження обумовлена її недостатньою науковою розробленістю в педагогічній літературі. Так, наприклад, окремі питання формування мовних компетенцій, які складаються з лексичної, граматичної, семантичної, фонологічної, орфографічної, орфоепічної та пунктуаційної компетенцій у вищій школі розглядаються в працях М. Голтвенцька (Голтвенцька, 2021), Є. В. Долинська (Долинська, 2015), Л. Трофименко (Трофименко, 2021) та інших. Однак, проблема вдосконалення іншомовної підготовки студентів в закладах вищої освіти на основі застосування інтегративно-розвиваючого підходу в наукових дослідженнях розглядалася не в повному обсязі.

Гіпотезою дослідження є положення про те, що у сучасних умовах посилюється суперечність між вимогами до якості володіння іноземною мовою фахівцями та реальним рівнем розвитку професійних іншомовних компетенцій випускників вищих освітніх установ. Імовірно, цю суперечність можна вирішити в ході формування іншо-

мовної комунікативної компетентності студентів на основі професіоналізації змісту навчання, створення професійно-творчого освітнього середовища в процесі іншомовної підготовки студентів, розвитку у них навичок самонавчання в ході іншомовної підготовки. Тому, **метою статті** є педагогічні основи іншомовної підготовки студентів на основі інтегративно-розвиваючого підходу в процесі навчання іноземних мов у закладах вищої освіти з урахуванням нових стандартів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах одним із перспективних підходів вважається компетентнісний. На думку І. Беха, трактування поняття «компетентність» дуже широке. Зокрема «компетентний» в широкому розумінні «знаючий, обізнаний в певній галузі», у вузькому розумінні «той, хто має право авторитетного судження як спеціаліст високого рівня в певному колі питань». Бути компетентним значить «вміти реалізовувати знання, застосовувати досвід, волю і емоційний стан для вирішення проблем у конкретних обставинах (Бех, 2009; 5).

На думку багатьох українських вчених, компетентність не зводиться до знань і вмінь в кількісному відношенні. Але без знань і особистого досвіду діяльності набуття ключових компетентностей неможливе. Більш того, набуття компетентностей залежить від активності, свідомого відношення до різних видів діяльності (праці, навчання тощо). Для впровадження поняття компетентності у навчальний процес, педагогічні працівники проводять викладання на міжнародній основі, орієнтуються на роботу в команді, впроваджують індивідуалізацію та проектно-спрямовану роботу, розглядають зміст освіти як систему освітніх компетентностей, яка інтегрує сукупність взаємопов'язаних смислових орієнтацій, умінь та знань для ефективного вирішення особистісно значимих та актуальних соціально-педагогічних проблем у певних видах діяльності. У той самий час автор І. В. Родніна доводить, що «вдосконалення навчання іноземної мови може здійснюватися завдяки опори на соціокультурний досвід, який виражає об'єктивовану мовою цілісність та універсальність приватних та загальних прояв культурної діяльності соціуму як єдності знань, умінь та навичок на різних рівнях і в різних сферах, що служить основою само ідентифікації студента та орієнтиром у реальному житті» (Родніна, 2006). В свою чергу автор Огарь Ю. пропонує застосовувати особистісно-центрований підхід до вивчення іноземної мови, який може виступати важливим фактором формування вільної твор-

чої особи завдяки творчого потенціалу іноземної мови як дисципліни, яка включає різні аспекти: спілкування, розвиток рефлексивності мислення, професійну культуру та самосвідомість, загальну компетентність майбутніх спеціалістів (Огарь, 2019; 189).

У державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти зазначено про особистісно-орієнтований підхід, який декларує «в освітньому процесі взаємодію і плідний розвиток особистості педагога та його учнів відбувається на основі рівності у спілкуванні та партнерстві» (Державний стандарт; 2020). Деякі вчені (Fedorova, 2020; Дубасенюк, 2015) розглядають вдосконалення іншомовної підготовки студентів з позиції трьох підходів: когнітивного, інформаційно-синергетичного та аксеологічного, які забезпечують ефективність моделювання іншомовної складової за рахунок розширення обґрунтованого вибору технологій, методів, форм та засобів навчання.

Реалізація концепції навчання в ході вивчення іноземної мови дозволяє індивідуалізувати процес, який передбачає залучення суб'єктів педагогічної діяльності до певного освітнього середовища завдяки орієнтації на різні цілі суб'єкта, його персоніфіковані інтереси та рівень професійних знань. Включеність студентів в іншомовний лінгвокультурний простір, використання його інформативних ресурсів в професійній діяльності випускників забезпечується застосуванням під час навчання іноземних мов різних видів інтеграції, зокрема до них відносяться міжпредметна, полікультурна, організаційна та методична, а також розвиваючі технології.

Розглянемо інтегративно-розвивальний підхід як цілісну систему. Його суть виявляється у взаємозв'язку наступних компонентів: загальнопедагогічного підходу (системного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного); спеціальних підходів (наприклад, соціокультурного, що дозволяє розглядати особу педагога у процесі взаємодії в соціально-педагогічній та культурній діяльності, а кожного учасника цієї діяльності як вільну, активну індивідуальність, орієнтовану на творчість); соціокультурного проектування як виду педагогічного проектування.

Сутність іншомовної підготовки на основі інтегративно-розвивального підходу полягає у формуванні та розвитку у студентів ЗВО здібностей до іншомовної комунікації завдяки інтеграції найбільш перспективних дидактичних підходів до створення у закладах іншомовного розвиваючого професійно орієнтованого освітнього середовища.

Зміст досліджуваного процесу передбачає побудову організаційно-методичної системи навчання іноземної мови на основі синтезу елементів різних педагогічних підходів (компетентнісного, особистісно-орієнтованого, полікультурного); створення умов підвищення якості результатів аудиторної та позааудиторної роботи на основі засвоєння дидактичних вимог студентами, реалізації самоосвітніх та творчих здібностей у ході вирішення навчальних завдань; моделювання інтегративно-розвиваючого освітнього середовища на основі впровадження у практику інноваційних форм та методів взаємодії викладачів та студентів, які сприяють розвитку творчих комунікативних здібностей та мотивації до вивчення іноземної мови (Вишневський, 2011).

Структура іншомовної підготовки студентів на основі інтегративно-розвиваючого підходу включає такі елементи: мета і завдання; суб'єкти та об'єкти; функції, закономірності, протиріччя, принципи; освітнє середовище; методи та форми взаємодії та контролю, результати. Відповідно метою іншомовної підготовки студентів немовних закладів є формування іншомовних комунікативних компетенцій. Досягнення цієї мети можливо, якщо педагоги зможуть вирішити такі завдання: проводити наукові дослідження в галузі теорії та практики удосконалення іншомовної підготовки студентів; планувати та здійснювати іншомовну підготовку студентів відповідно до нових вимог, до рівня підготовки фахівців до певної професійної галузі; використовувати в роботі методи, форми та засоби розвитку логічного мислення, пам'яті, творчої уяви, і навіть їх комунікативних здібностей; вести цілеспрямовану роботу з мотивації вивчення іноземних мов на основі сталого інтересу до культурно-історичної спадщини інших країн і народів, їх лінгвістичним традиціям та особливостям; працювати над створенням оптимального освітнього середовища ЗВО, яке сприятиме активізації самостійної роботи студентів над удосконаленням своїх лінгвістичних здібностей.

Автор Ключко А. О. вважає, що в освітньому процесі на сучасному етапі розвитку іншомовна підготовка виконує низку специфічних функцій, які можна розділити на дві групи: загально-дидактичні (освітня, виховна, розвивальна, контролююча) та спеціальні (комунікативно-лінгвістична, професійно-компетентнісна, культурно-естетична) (Ключко, 2013; 85). Важливе значення для вдосконалення іншомовної підготовки студентів має виявлення та облік низки протиріч, які умовно можна розділити на дві групи: об'єктивні

протиріччя (які виникають як наслідок динамічних перетворень організаційно-методичної системи іншомовної підготовки) та суб'єктивні (які виявляються як протиріччя індивідуальних психологічних характеристик суб'єктів освітнього процесу).

Вдосконалення іншомовної підготовки студентів на основі інтегративно-розвиваючого підходу включає методи, прийоми, форми та засоби, які розподіляються за чотирма рівнями відповідно до характеру розв'язуваних завдань: засвоєння лексико-граматичного матеріалу за програмою; розвиток мовних умінь та навичок іноземною мовою, комунікативних якостей; культурно-естетичне виховання на основі занурення в іншомовну лінгвокультуру; індивідуальне проектування інтегрованої професійно-лінгвістичної діяльності студента. Зокрема, перший і другий рівень – переважання традиційних методів та форм навчання (вправи на засвоєння лексичного мінімуму, простих граматичних та фонетичних правил, розвиток навичок аудіювання та письма), третій та четвертий рівень впливає на професійну підготовку майбутніх фахівців, формування їх компетенцій, проектно-творчої діяльності загально-професійної та вузькоспеціальної спрямованості (застосування активних та інтерактивних методів навчання, включення студентів до реальної комунікативної та професійно-творчої діяльності, створення та реалізація різних проектів). Відповідно проміжні результати у процесі педагогічної діяльності на основі інтегративно-розвиваючого підходу переходять у наступну фазу результативно-оціночну, де результати відображають рівень готовності по ряду напрямків: планування, проектування та організація іншомовної пізнавальної діяльності; робота з інформацією з різних іншомовних джерел та в різних системах; передача змісту інформації адекватно поставленої мети; обґрунтування різних теоретичних положень на основі визначень та доказів; вільне сприйняття змісту відомостей засобів; дотримання етичних правил різних лінгвокультурних систем та ін.

Аналіз та вимір ефективності вдосконалення іншомовної підготовки студентів на основі інтегративно-розвивального підходу здійснюється на основі спеціально розробленої системи критеріїв та показників (табл. 1).

Відповідно, якщо було розглянуто критерії та показники оцінки ефективності процесу вдосконалення іншомовної підготовки студентів важливо наголосити на основних педагогічних умовах вдосконалення іншомовної підготовки на основі інтегративно-розвиваючого підходу. Пер-

Критерії та показники оцінки ефективності процесу вдосконалення іншомовної підготовки студентів

Критерії	Показники
Мотиваційно-цільовий	<ul style="list-style-type: none"> – спрямованість на вдосконалення іншомовних знань, умінь, навичок; – здатність формулювати цілі та завдання в області вдосконалення іншомовних комунікативних здібностей; – наявність прагнення до роботи з іншомовними інформаційними джерелами професійної спрямованості; – ступінь спрямованості на іншомовну комунікацію за межами вимог щодо навчальної дисципліни.
Процесуально-діяльнісний	<ul style="list-style-type: none"> – здатність до планування діяльності в галузі вдосконалення навичок іншомовної комунікації; – якість обробки та застосування іншомовної інформації; – інтеграція різних видів набутих компетенцій у ході вдосконалення іншомовної комунікації; – оригінальність та практична спрямованість проєктів, створюваних у процесі вивчення іноземних мов.
Комунікативно-творчий	<ul style="list-style-type: none"> – рівень комунікативної активності; – здатність до нестандартних рішень при виконанні типових навчальних завдань; – естетика оформлення та презентації іншомовних творчих проєктів; – знання та дотримання історико-культурних та лінгвістичних традицій у ході іншомовної комунікації.
Результативно-оціночний	<ul style="list-style-type: none"> – адекватність самооцінки та оцінки якості виконання завдання; – рівень розвитку навичок самоконтролю та взаємоконтролю студентів; – показники проміжної атестації (за темами та розділами); – володіння професійною термінологією альтернативної лінгвосистеми.

шою умовою є формування іншомовної комунікативної компетентності студентів на основі професіоналізації змісту навчання, зокрема повинен бути професійно орієнтований підхід до моделювання змісту іншомовної підготовки; поєднання комунікативного підходу з елементами контекстного, проектного та інтегрованого навчання; формування компетенцій, що визначають готовність випускника до іншомовного професійного спілкування; відпрацювання комунікативних навичок у ході читання, говоріння, аудіювання та письма. Наступною умовою є створення професійно-творчого іншомовного освітнього середовища в ЗВО та становлення системи цінностей особистості студента у рамках полікультурного простору, що пливає на формування сукупності професійно-особистісних якостей та визначає спрямованість студента на високий рівень іншомовної підготовки; створення психологічних умов формування гордості за професійний вибір. Відповідно третя педагогічна умова, що дозволяє вдосконалити іншомовну підготовку на основі інтегративно-розвиваючого підходу – це розвиток у студентів навичок самонавчання в ході іншомовної підготовки (розробка навчально-методичного комплексу з іноземних мов, що враховує специфіку майбутньої спеціальності, характер зв'язків та відносин елементів професійної підготовки;

відбір змісту дидактичного матеріалу для самостійної роботи відповідно до цілей іншомовної підготовки студентів за спеціальністю; формування навичок інноваційного проєктування; оволодіння знаннями та навичками самонавчальних технологій.

Висновок. Таким чином, зазначені у статті педагогічні умови впливають іншомовну підготовку студентів, зокрема застосовується інтегративно-розвиваючий підхід у процесі навчання, який дозволяє студентам розвивати свої знання та вміння в області іноземної мови. У дослідженні проведено аналіз української та іноземної літератури, що дозволило виявити та обґрунтувати ефективність елементів різних педагогічних підходів та їх інтеграції під час удосконалення навчального процесу. Обґрунтовано сутність іншомовної підготовки студентів на основі інтегративно-розвивального підходу, яка полягає у формуванні здібностей до іншомовної комунікації завдяки інтеграції найбільш перспективних дидактичних підходів до створення у ЗВО іншомовного розвиваючого освітнього середовища. Відповідно, в процесі навчання іноземної мови застосування інтегративно-розвивального підходу дозволяє: правильно побудувати організаційно-методичну систему навчання з урахуванням інших підходів; створити умови, при яких підвищиться якість

навчання, що вплине на результати отриманих знань студентів в аудиторії та поза нею; впровадити в практику інноваційні форми та методи взаємодії викладача та студента, що сприятиме розвитку творчих комунікативних здібностей та мотивації до вивчення іноземної мови. Відповідно описані критерії оцінки ефективності процесу вдосконалення іншомовної підготовки студентів, а саме мотиваційно-цільовий, процесуально-діяль-

нісний, комунікативно-творчий, результативно-оціночний дозволяють сформувати показники, які впливають на спрямованість іншомовних знань, умінь та навичок, зокрема студенти навчаються якісно обробляти, застосовувати іншомовну інформацію на практиці, мають рівень комунікативної активності, що дозволяє студентам подолати бар'єри при говорінні на іноземній мові з іншими студентами та у професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Попадич О. О. Теоретичні основи виховної роботи з майбутніми педагогами вищої школи у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «педагогіка. Соціальна робота»*, вип. 2 (41), 2017. С. 206–209.
2. Актуальні проблеми професійної освіти: навчально-методичний посібник. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. – 352 с.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів (Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е) за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. *Київ, Ленвіт*, 2013. 590 с.
4. Ярмоленко О. М. Сучасні технології у вивченні іноземної мови. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Yarmolenko.php> (дата звернення: 15.03.2024).
5. Голтвеницька М. Компетентнісний підхід у викладанні української мови за професійним спрямуванням здобувачам вищої освіти творчих спеціальностей. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 35, Т. 2, 2021. С. 74–81.
6. Долинський С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетентності за допомогою посібника елективного курсу «Моя Франція» URL: https://lib.iitta.gov.ua/714085/1/Dolik_Lex_Kompetence_2015.pdf.
7. Трофименко Л. Формування фонологічної компетенції у дітей із тяжкими порушеннями мовлення. *Теорія і методологія* № 4, 2021. С. 7–17.
8. Дубасенюк О. А. Професійно-педагогічна освіта: методологія, теорія, практика: монографія. Т. 1. *Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка*, 2015. 400 с.
9. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. *Київ. Виховання і культура* № 12 (17, 18). 2009. С. 5–7.
10. Родніна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. *Харків.: Основа*, 2006. С. 94.
11. Огарь Ю. Особистісно орієнтоване навчання як засіб саморозвитку учня в умовах нової української школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 67, 2019. С. 187–192. ISSN 2311- 5491
12. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. 2020 URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/#google_vignette (дата звернення: 15.03.2024).
13. The content of philological education in the system of english teachers and philologists professional training: monograph Ed. Yuliya Fedorova. *Sofia: VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”*, 2020. p. 296, illus., tabs., bibls.
14. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб.. 2-ге вид. перероб. і доп. *Київ : Знання*, 2011. С. 206.
15. Клочко А. О. Інтегрований підхід як сучасна форма організації навчального процесу. *Science and Education*. Vol. 1. February 2013. С. 85–87.

REFERENCES

1. Popadych O. O. (2017). Teoretychni osnovy vykhovnoi roboty z maibutnimy pedahohamy vyshchoi shkoly u vyshchomu navchalnomu zakladi [Theoretical foundations of educational work with future high school teachers in a higher educational institution]. *Naukovyi visnyk uzhorodskoho universytetu. Serii: “Pedahohika. Sotsialna robota”*. Vol. 2 (41). pp. 206–209. [in Ukrainian].
2. Aktualni problemy profesiinoi osvity: [Actual problems of professional education] navchalno-metodychnyi posibnyk. ukl. O. A. Dubaseniuk. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, p. 352. [in Ukrainian].
3. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur [Methods of teaching foreign languages and cultures] teoriia i praktyka: pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh i lnhvistychnykh universytetiv. Bihych O. B., Borysko N. F., Boretska H. E. za zahaln. red. S. Yu. Nikolaievoi. Kyiv, Lenvit p. 590. [in Ukrainian].
4. Iarmolenko O. M. (2010) Suchasni tekhnolohii u vyvchenni inozemnoi movy. [Modern technologies in foreign language learning] Available at: <http://conf.vntu.edu.ua/humed//txt/Yarmolenko.php>. [in Ukrainian].
5. Holtvenytska M. (2021) Kompetentnisnyi pidkhid u vykladanni ukraïnskoi movy za profesiinym spriamuvanniam zdobuvacham vyshchoi osvity tvorchykh spetsialnostei. [Competency approach in teaching the Ukrainian language according to professional direction to students of higher education in creative specialties]. *Aktualni pyttannia humanitarnykh nauk*. Vol. 35, tom 2. pp. 74–81. [in Ukrainian].

6. Dolynskiy Ye. V (2015). Metodyka formuvannya inshomovnoi leksychnoi kompetentnosti za dopomohoiu posibnyka elektyvnoho kursu "Moia Frantsiia" [Methodology for the formation of foreign language lexical competence using the manual of the elective course "My France"]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/714085/1/Dolik_Lex_Kompetence_2015.pdf [in Ukrainian].
7. Trofymenko L. (2021). Formuvannya fonolohichnoi kompetentsii u ditei iz tiazhkymy porushenniamy movlennia [Formation of phonological competence in children with severe speech disorders]. *Teoriia i metodolohiia* Vol. 4. p. 7–17. [in Ukrainian].
8. Dubaseniuk O. A. (2015). Profesiino-pedahohichna osvita: metodolohiia, teoriia, praktyka: monohrafiia. [Professional and pedagogical education: methodology, theory, practice: monograph] T. 1. Zhytomyr. Vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka, p. 400 [in Ukrainian].
9. Bekh I. D. (2009). Teoretyko-prykladnyi sens kompetentnisnoho pidkходу u pedahohitsi. [Theoretical and applied meaning of the competence approach in pedagogy] *K.: Vykhovannia i kultura* Vol. 12 (17, 18). p. 5–7 [in Ukrainian].
10. Rodnina I. V. (2006). Kompetentnisno oriientovanyi pidkhid do navchannia [Competence-oriented approach to education] *Kharkiv. Osnova*, p. 94. [in Ukrainian].
11. Ohar Yu. (2019). Osobystisno oriientovane navchannia yak zasib samorozvytku uchnia v umovakh novoi ukrainskoi shkoly [Personally oriented education as a means of self-development of the student in the conditions of the new Ukrainian school] *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, 67, p. 187–192. ISSN 2311-5491. [in Ukrainian].
12. Derzhavnyi standart bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity (2011). [State standard of basic and full general secondary education.]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>. s. 21. [in Ukrainian].
13. (2020) The content of philological education in the system of english teachers and philologists professional training: monograph / Ed. Yuliya Fedorova. Sofia: VUZF Publishing House "St. Grigorii Bogoslov". pp. 296, illus., tabs., bibls.
14. Vyshnevskiy O. I. (2011). Metodyka navchannia inozemnykh mov : navch. posib. [Methods of teaching foreign languages] Vol. 2-he pererob. i dop. – Kyiv : Znannia, p. 206. [in Ukrainian].
15. Klochko A. O. (2013). Intehrovanyi pidkhid yak suchasna forma orhanizatsii navchalnoho protsesu [An integrated approach as a modern form of organization of the educational process]. *Science and Education*. Vol. 1. p. 85–87. [in Ukrainian].